

A jövő múltja

Megőrizni a múlt értékeit, alkalmazkodni a jelenhez, befolyásolni a jövőt.

Laci bácsi örök

Beküldte Képes Gábor - 2016.08.02. (k.) -

Addig élsz, amíg emlékeznek rád

Ma negyven éve hunyt el Kalmár László (1905-1976)

1976. augusztus 2-án - éppen negyven esztendeje - hunyt el Kalmár László akadémikus, a magyar informatika úttörője, matematikus. A nemzetközi Computer Pioneer címre a Neumann János Számítógép-tudományi Társaság (NJSZT) terjesztette föl, a kibernetika budapesti mesterével, Kozma Lászlóval egy időben (1996).

Kalmár László

Az NJSZT mindig is elismerte Szeged iskolaalapító tanárát, Kalmár Professzort: vezető pozíciókat töltött be az NJSZT-nél, melynek tiszteletbeli elnöke és Csongrád megyei szervezetének első vezetője is volt. 1976-ban Neumann-díjat kapott, s halála évétől fogva Kalmár László-díjjal ismerik el a számítástudományban és a számítástechnika alkalmazása területén kimagasló eredményt elért NJSZT-tagokat.

Híres fekete kerékpárja ma ott áll a Neumann János Számítógép-tudományi Társaság Informatika Történeti Kiállításán. Felette egy képernyőn fekete-fehér felvételen láthatjuk, ahogy kerekezik ezzel a biciklivel, lepattan róla. Mintha most is csak ez történt volna: bejött a kiállításra, örömmel megállapította, hogy logikai gépei és munkásságának dokumentumai egy külön sarkot kaptak az informatikatörténet állandó kiállításán. És szépen leparkolt melléjük. A kerékpár és a gépek ott vannak - és ott van Kalmár László jelenvaló, kézzelfogható hiánya.

Tanítványai Laci bácsiként emlegetik, gyakran jelen időben beszélnek róla, és szellemisége jelen van a szegedi egyetemi életben és Társaságunk életében is: igyekszünk azt folytatni, amit ő fontosnak gondolt.

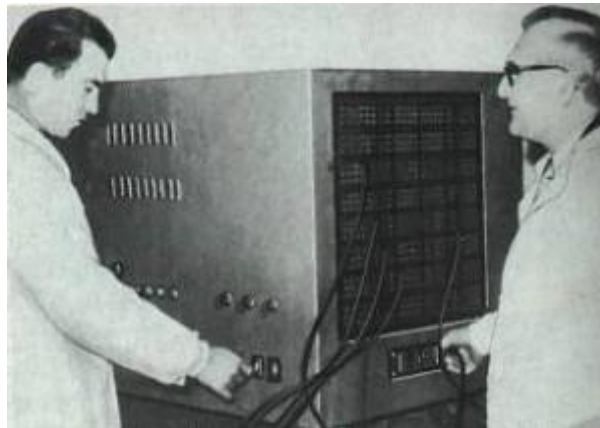
Kalmár László egy összekötő kapocs volt az NJSZT és a Társaság névadója között. Személyesen ismerte Neumann Jánost, akinek komoly szerepe volt abban, hogy Kalmár érdeklődése a matematikai logika felé fordult.

“Körülbelül 1930 óta ismerem Dr. Kalmár Lászlót, ismerem matematikai munkásságát, főleg a formális logikában. Tevékenysége ezen a területen nagyon közel van a saját érdeklődésemhez. Elsőrendű embernek tekintem, és hozzájárulása különösen fontos a logikához. Munkássága az ellentmondásmentesség és az eldöntés-probléma tárgyakban nagyon érdekes és jelentős. Remélem, kedvező körülmények között folytathatja tudományos munkáját. Lelkes és kiváló tanárként ismerem, aki mindenképpen alkalmas egy egyetemi tanszék vezetésére. Teljes szívvel javasolhatom őt bármilyen egyetemi pozícióra a matematikában” - írta róla 1946 májusában keltezett ajánlólevelében Neumann.

Kalmár fényes matematikusi pályát futott be már a háború előtt is, de ezt a második világháború megszakította. Zsidó származása miatt megszüntették magántanári kinevezését, többször munkaszolgálatra hurcolták, 1944-ben bevagonírozták, de sikerült megszöknie.

A háború után folytathatta munkáit, majd érdeklődése az 50-es évek elején a kibernetika felé fordult. A magyar informatikára döntő hatást gyakorló pályáját az NJSZT Informatikatörténeti Adattárában olvasható életrajzból vett részlettel foglaljuk össze:

“1956-ban elindította Szegeden kibernetikai szemináriumát a matematikai logika és a kibernetika műszaki és egyéb alkalmazásainak megismerésére (ebben a légkörben született a Kalmár-féle logikai gép, a formulavezérlésű számítógép és Muszka Dániel gépe, a Szegedi Katicabogár).

Muszka Dániel és Kalmár László a Logikai géppel

Tudományos és emberi tekintélyével kiharcolta, hogy 1957 őszén - hazánkban először - elindítsa az egyszakos tanárképzéshez kapcsolt (számológépes) alkalmazottmatematikus-képzést, mely 1963-tól már önálló szak volt. 1963-ban létrehozta a Kibernetikai Laboratóriumot, amelyben 1965-ben már működött számítógép (az M-3). Vezetője volt 1967-ben a szegedi Bolyai Intézetben belül megalakult Számítástudományi Tanszéknek, valamint az MTA Matematikai Logikai és Automataelméleti Tanszéki Kutatócsoportnak. A Szegedi Tudományegyetemen 1990-ben létrejött önálló Informatikai Tanszékcsoporthoz 1992-ben felvette a Kalmár László Intézet nevet.”

Tisztelettel emlékezünk Kalmár professzor úrra. Mint fentebb írtuk, tárgyait és dokumentumait ma már múzeum őrzi. Egy kiállításon, amelynek az a címe, hogy: *A jövő múltja*. Laci bácsi, ha egyszer csak tényleg idekerekedne a múltból hozzánk, különösebben nem lepődne meg napjaink informatikáján. Hiszen ezeket a látnoki sorokat is ő írta:

“A számítógépek további fejlődése oda fog vezetni, hogy egyrészt mindenki olcsón vásárolhat zsebbe férő kis számítógépet, másrészt a számítás, általánosabban az információfeldolgozás éppoly közszolgáltatás lesz, mint ma a telefon: mindenki ‘feltárcsázhatja’ a központi nagy számítógépet, ‘betárcsázhatja’ neki a feladatot és esetleg emberi hangon megkapja tőle a megoldást, esetleg képernyőn jelenik meg neki.”

KG

Kalmár László idézett gondolatának forrása:

http://www.inf.u-szeged.hu/projectdirs/kalmar/pages/breviarium_jovorol.php

Felhasznált irodalom:

<http://ajovomultja.hu/kalmar-fele-logikai-gep/>

http://www.njszt.hu/sites/default/files/Neumann_Janos_Tarsasag_fuzet_1123.pdf

<http://itf.njszt.hu/szemelyek-nevsor-teszt>

http://www.inf.u-szeged.hu/projectdirs/kalmar/pages/elete_megemlekezesek.php

<http://www.rentit.hu/hu-HU/Cikk/ki-kicsoda-az-informatikaban/kalmar-laszlo.rentit>

Informatika Történeti Kiállítás
Szeged, Kálvária Sgt. 23
Tel.: 62-563-487
E-mail: itmuseum@agoraszeged.hu

<https://ajovomultja.hu/laci-bacsi-orok>